

Т О Л О С Р А Д З І М Ы

№ 25 — 26
(810—811)
Красавік
1964 г.
Цана
2 кап.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ САВЕЦКАГА КАМІТЭТА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУДЫЧЫНІКАМІ ЗА РУБЕЖОМ

Яшчэ злуецца зіма сівая,
Снегам шпурляе, ветрам
шугае,
Але іначай шумяць
хвайны,
І ў ручайны
слеў ажывае, —
Дзень прыбывае!
І вось на ўгрэве пякнула
кропля,
Грак адвільгэлым
крылом залонаў.
Лёгка ўстаецца,
Спорна працуецца,
На кожнай вуліцы,
У кожным сэрцы,
У кожным воку
на сонцу ззіе, —
Дзень прыбывае!
Можа, дзе ў свеце ёсць

сонца болей,
А каб святлей там было —
школі!
Калі мы вывернем скібу
ў разлогах,
Дык азарыцца для ўсіх
дарога, —
Не на жывую зроблена
нітку,
Нашы народгі бяруць не
плытка!
І тым, хто першы след
пракладае, —
Дзень прыбывае!
У чалавецтва
Светлага часу больш
астаецца.
Змрок адступае.
Дзень прыбывае.
М. ЛУЖАНІН.

Акадэмія навук СССР паведамляе:

ПАВЕТРА СТАЛА ЧЫСЦЕЙШЫМ!

Гэта вынік заключэння Маскоўскага дагавору аб забароне выпрабаванняў ядзернай зброі ў атмасферы, у касмічнай прасторы і пад вадой.

У Акадэмію медыцынскіх навук СССР і яе інстытуты прыбываюць запытанні ад савецкіх грамадзян і грамадскіх арганізацый аб тым, які ўплыў мае спыненне выпрабаванняў ядзернай зброі ў атмасферы, пад вадой і ў касмічнай прасторы на змяншэнне ўзроўня радыеактыўнасці на нашай планеце і, значыць, на здароўе людзей. Акадэмія медыцынскіх навук СССР лічыць неабходным зрабіць наступнае паведамленне.

На працягу гадоў у Савецкім Саюзе вядуцца сістэматычныя назіранні за агульным станам радыяцыйнай абстаноўкі і вывучаецца ўздзеянне на арганізм чалавека радыеактыўных рэчываў, якія ўтварыліся ў выніку выпрабаванняў ядзернай зброі. Органамі савецкай аховы здароўя ажыццяўляецца кантроль за колькасцю радыеактыўных рэчываў у прадуктах харчавання, у пітной вадзе, атмасферным паветры і арганізме чалавека, а таксама за выпадзеннем радыеактыўных ападкаў на паверхні зямлі.

У выніку гонкі ў галіне выпрабаванняў і ўдасканалванняў ядзернай зброі, развязанай у 1945 годзе Злучанымі Штатамі Амерыкі, у акружаючае чалавека асяроддзе, і асабліва ў атмасферу, на працягу больш як паўтара дзесяткаў гадоў выйшлі ўсё ўзрастаўшая колькасць радыеактыўных рэчываў.

Выпадзенне прадуктаў ядзерных выбухаў прывяло да інтэнсіўнага забруджвання вонкавага асяроддзя радыеактыўнымі рэчывамі, міграцыі іх па харчовых ланцужках (глеба—расліна—жывёла—чалавек; расліна—чалавек і г. д.) і, як вынік гэтага, да павелічэння колькасці радыеактыўных рэчываў у арганізме чалавека.

Як устаноўлена ў выніку даследаванняў, праведзеных навукова-даследчымі інстытутамі Акадэміі медыцынскіх навук СССР, працяг з такой жа інтэнсіўнасцю, як у ранейшыя гады, выпрабаванняў ядзернай зброі ў атмасферы, пад вадой і ў касмічнай прасторы за кароткі тэрмін павялічыў бы настолькі радыеактыўнае забруджванне біясферы, што накіраванне ў арганізм людзей, асабліва ў дзяцей, радыеактыўных рэчываў перавысіла б гранічна дапушчальныя, г. зн. бяспечныя для здароўя ўзроўні. У выпадку працягу ядзерных выпрабаванняў у наступных пакаленнях павялічылася б частата ўзнікнення спадчынных захворванняў і прыроджаных выродлівасцей.

Заклучэнне Маскоўскага дагавору аб забароне выпрабаванняў ядзернай зброі ў атмасферы, у касмічнай прасторы і пад вадой паклала канец далейшаму паступленню радыеактыўных рэчываў у вонкавае асяроддзе і стварыла перадумовы для хуткага паляпшэння агульнай радыяцыйнай абстаноўкі.

Цяпер агульная радыеактыўнасць выпадаючых ападкаў зменшылася ў сотні разоў у параўнанні з перыядам правядзення выпрабаванняў і складае ў сярэднім велічыню парадку аднаго мілікюры на квадратны кіламетр у суткі. За перыяд, які мінуў пасля спынення выпрабаванняў, распаліся і не робяць радыяцыйнага ўздзеяння на арганізм чалавека такія радыеактыўныя ізатопы, як ёд-131, барый-140 і рад іншых кароткажывучых радыеактыўных прадуктаў ядзерных выбухаў, што ствараюць найбольшую небяспеку для чалавека ў бліжэйшы перыяд пасля выпрабаванняў. Трэба таксама адзначыць і рэзкае змяншэнне колькасці ў атмасферным паветры так званых «гарачых» радыеактыўных часцінак, якія нясуць на сабе асабліва вялікую актыўнасць.

У сувязі са спыненнем ядзерных выпрабаванняў у атмасферы, касмічнай прасторы і пад вадой у бліжэйшы час трэба чакаць зніжэння ўзроўню накіравання доўгажывучых ізатопаў стронцыю-90 і асабліва цэзію-137 у арганізме людзей.

Наяўныя ў распараджэнні Акадэміі медыцынскіх навук СССР матэрыялы дазваляюць сцвярджаць, што калі і ў далейшым ніводная дзяржава не будзе праводзіць ядзерных выпрабаванняў, забароненых Маскоўскім дагаворам, то ўжо ў бліжэйшым будучым рэзка скароціцца паступленне радыеактыўных рэчываў у арганізм чалавека і небяспека неспрыяльных радыяцыйных уздзеянняў будзе ліквідавана.

Спіннары:

І. Інсараў:

ЗДАРОУЕ КОЖНАГА —
НАШ АГУЛЬНЫ КАПІТАЛ

2 ст.

БУДНІ СЯМІГОДКІ 3 ст.

Р. Кобец:

І СТАЎ МОНЯ ЧАЛА-
ВЕКАМ...

4 ст.

КУДЫ КОНЬ С КАПЫ-
ТОМ...

5 ст.

І. Глыных,

А. Карамышаў:

ПАД ЧУЖЫМ ІМЕМ

5—8 ст.

ГАНДЛЯВАЦЬ — ЗНА-
ЧЫЦЬ СЯБРАВАЦЬ 6 ст.

Кожную вясну ў нашай краіне адзначаецца дзень птушак. Для крылатых сяброў рыхту юцца шпакоўні і кармушкі.

На здымку: фотаэцюд А. Агафонава «Сябры».

21 сакавіка ў Маскве падпісан дагавор аб дружбе паміж СССР і Йеменскай Арабскай Рэспублікай. Гэты дагавор адкрывае новы этап у развіцці савецка-йеменскай дружбы і плённага ўзаемнага супрацоўніцтва на карысць народаў СССР і Йемена.

Першы намеснік Старшынні Савета Міністраў СССР А. М. Касыгін, які знаходзіўся ў Рыме, наведваў прэзідэнта Італьянскай рэспублікі Антоніа Сеньі і меў з ім гутарку, у ходзе якой былі закрануты розныя пытанні, звязаныя з развіццём савецка-італьянскіх адносін.

У Прыморскай акрузе ГДР — Ростак пачалася падрыхтоўка да традыцыйнага «тыдня міру ў Прыбалтыцы», які ў гэтым годзе праводзіцца з 5 па 12 ліпеня.

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза накіраваў віншаванне XVIII нацыянальнаму з'езду Камуністычнай партыі Канады. ЦК КПСС жадае брацкай Камуністычнай партыі Канады далейшых поспехаў ва ўмацаванні і пашырэнні сваіх радоў, у барацьбе за светлае будучае канадскага народа, за мір, за дэмакратыю і сацыялізм.

«Жахлівым» называе гамбургская газета «Блінкфюер» рашэнне заходнегерманскіх органаў юстыцыі аб спыненні расследавання акалічнасцей забойства Эрнста Тэльмана, учыненага гітлераўцамі ў жніўні 1944 года ў канцлагеры Бухенвальд.

ХРОНІКА

Удзельнікі мастацкай самадзейнасці Брэста знаёмляцца з Крэмлём. Фота В. Германа.

НА ШТУРМ БАЛОТ

Далёка чутны рокат экскаватараў на рацэ Арэсе. У раёне Любані ідзе вялікая будоўля — узводзіцца вадасховішча і рыбная гаспадарка плошчай каля пяці тысяч гектараў. Сістэма каналаў, дамб і шлюзаў дазволіць пры веснавым паводку Арэсы выключыць запяленне вялікіх масіваў пладародных зямель. Зараз Старадарожскае і Любанскае будаўніча-мантажнае ўпраўленне выкарыстоўвае на насыпцы дамб і збудаванні галоўнага шлюза 20 магутных экскаватараў. Пабудаваны завод, першая чарга якога ўжо ў бягучым годзе дасць 5 тысяч кубаметраў жалезабетонных канструкцый, а ў будучым годзе магутнасць яго падвойцца. Пасля ледохода сюды выйдуць 5 мільёнаў і 6 экскаватараў для расшырэння і паглыблення ракі.

На буйным мелірацыйным аб'екце «Лоша» ў вярхоўях Нёмана рыхтуюць трасы магістральных каналаў 3 будаўніча-мантажных ўпраўленняў. Калгасам і саўгасам Капыльскага, Слуцкага, Дзяржынскага і Нясвіжскага вытворчых упраўленняў у бягучым годзе яны перададуць звыш 6 тысяч гектараў асвоеных тарфянікаў.

У бягучым годзе меліратары Мінскай вобласці дадуць гаспадаркам 40 тысяч гектараў новых зямель. На мелірацыю зямель у вобласці выдаткоўваецца больш 12 мільёнаў рублёў.

(БЕЛТА).

ПЛЫВУЦЬ ПЕСНІ НАД СОЖАМ

З самага ранку ярка, па-веснавому засвяціла сонейка. На дахах дамоў заіскрыўся брыльянтавы капек. Прыемна ў такі дзень прайсціся па лесе, падыхаць водарам сасны, палюбавацца на цудоўны краявід. Вось чаму, калі Любоў Пракопаўна пасля сьнедання прапанавала сваім сяброўкам па пакоі пайсці пагуляць, тыя з радасцю згадзіліся. Яны жылі разам толькі некалькі дзён, але паспелі пасябраваць. Дзяліліся навінамі, што атрымлівалі з дому, раіліся. Гэта і зразумела. Прафесіі ў жанчын аказаліся амаль аднолькавымі: Зінаіда Прытыка — даярка з саўгаса «Жлобін», Анастасія Каралёва — агародніца з саўгаса «Малевічы» Жлобінскага раёна, а Любоў Круглова — свінарка з саўгаса «Парэчка» Светлагорскага раёна. Яны яшчэ ў дзень прыезду ў дом адпачынку «Чонкі» папрасілі ў канцылярыі, каб іх пасялілі разам. А ўжо вечарам з пакоя несліся песні.

Жанчыны хуценька апрануліся. Неўзабаве яны стаялі ўжо на абрывістым беразе Сожы. За ракой раскінуліся палі, занесеныя белым снежным дываном. А далей ледзь-

ледзь вырысоўваліся контуры фабрычных труб Гомеля. Круглова задумалася.

Успомніла яна, як сакратар парткома Пятро Шамшура, развітаючыся, сказаў:

— Адпачывайце, Любоў Пракопаўна, набірайцеся сіл і ні аб чым не турбуйцеся, — і моцна паціснуў ёй руку. А дырэктар саўгаса Сяргей Круглоў, уручыўшы ёй падарунак — тэлевізар «Беларусь», дадаў: «Сёлета будзем называць цябе ўжо не тысячніцай, а дзюхтысячніцай. Згодна?»

Што ж, вядома, згодна. Вопыт у яе ўжо не малы, веды таксама ёсць, а пра жаданне — і гаворыць не трэба. Дала слова адкарміць за год не менш дзюхты тысяч свіней.

...Любоў Пракопаўна стаяла, прытуліўшыся да пляча сяброўкі і задуманна глядзела ўдалычынь. І раптам прапанавала: — Паспяваем, жанчынкі?

І песня, нібы лёгкакрылая птушка, панеслася ўдалычынь над ракой, палямі, вершалінамі.

Э. ОСПАУ.

ГЕОЛАГІ ІДУЦЬ У ПАХОД

Усё гаворыць тут аб тым, што ў гэтым будынку працуюць геологі. На вялікай, на ўсю сцяну карце Беларусі абзначаны шматлікія мясціны, дзе вядуць нястомныя пошукі даследчыкі, а на століках, пад шклом — узоры розных карысных выкапняў, знойдзеных у нетрах рэспублікі.

Начальнік Беларускага геологазведвальнага ўпраўлення Павел Антонавіч Леановіч ахвотна згадзіўся раскажаць аб рабоце разведчыкаў экспедыцый, аб іх планах на 1964 год.

— Каля ста даследчых партый раскіданы па ўсёй тэрыторыі рэспублікі. Працуе ў іх амаль 2,5 тысячы разведвальнікаў. Сваёй працай яны ўносяць значны ўклад у развіццё хімічнай прамысловасці Беларусі. Калі вы часам бывалі ў Мазыры, дык не маглі не заўважыць вышак даследчыкаў. Гэта вядуцца пошукі беларускай нафты. Пошукі нафтагазу разгорнуты па ўсёй Беларусі, але асноўная работа

вядзецца на Палескай нізіне.

У раёне Мазыра даследчыкі прабылі шчыліну на глыбіню 4 кіламетры. Хутка побач вырасце яшчэ адна вышка, глыбіня шчыліны якой будзе 4,5 кіламетра.

— Няма патрэбы, — гаворыць Павел Антонавіч, — даказваць, які вялікі эканамічны эфект будзе, калі мы выявім беларускую нафту. У поспеху мы ўпэўнены — амаль у кожнай шчыліне ёсць прыкметы нафты.

Тут, у Мазыры, праектуецца пазбудавць буйны хімічны камбінат. Цяпер нашы таварышы паспяхова займаюцца разведкай мясцовых каменных со-

лей. Якасьці солі, здабытай з трох шчылін, выдатная.

Вядома, што пакуль у Салігорску пачалі будаваць шахты, там добра прапрацавалі геологі. Там і цяпер працуюць даследчыкі. Шырокім фронтам вядзецца работа па падрыхтоўцы апераджаючых шчылін для будаўніцтва трэцяга калійнага камбіната. У 1964 годзе геологі будуць шукаць месца нараджэння калійных солей для будаўніцтва чацвёртага камбіната. На ўсходзе рэспублікі наша тэматычная партыя знайшла фасфарыт. А ў раёне станцыі Міхашэвічы на Гомельшчыне мы знайшлі буйнае месцанараджэнне граніту.

ЗДAROЎЕ КОЖНАГА—НАШ АГУЛЬНЫ КАПІТАЛ

Расказвае міністр аховы здароўя БССР І. А. Інсараў

Перш за ўсё мне хацелася б раскажаць аб некаторых выніках нашай работы. Паспехі савецкай аховы здароўя агульнавядомы. Яны прызнаны ва ўсім свеце. Мне даводзілася прысутнічаць і выступаць на розных міжнародных форумах, і я бачыў, з якой велізарнай увагай і, я б сказаў, з нескрываемай заінтарэсаванасцю за мяжой слухаюць павадамленні аб сістэме арганізацыі медыцынскага абслугоўвання ў нашай краіне. Бо ахова здароўя народа будзеца ў нас на навукова абаснаваных, правяраных практыкай прынцыпах, галоўнымі з якіх з'яўляюцца: дзяржаўны характар, прафілактычны напрамак, адзінства і планавасць, бясплатнасць і агульнадаступнасць медыцынскай дапамогі, непарыўная сувязь навукі з практыкай, шырокі ўдзел працоўных у народнай ахове здароўя.

Ажыццяўленне гэтых прынцыпаў дае цудоўныя вынікі. Прыклад нашай рэспублікі — яркае таму сведчанне. Усё пазнаецца ў параўнанні, і я непазбежна вяртаюся да лічбаў. Калі ў 1913 годзе ў Беларусі на 10 тысяч насельніцтва прыходзілася 9,3 бальнічных ложкаў, дык к канцу 1963 года — 83,7. Вялікі рост

дасягнуты і ў параўнанні з даваенным перыядам. Мы маем цяпер бальнічных ложкаў амаль у 2,5 раза больш, чым у 1940 годзе. Паляпшаецца аснашчэнне лячэбна-прафілактычных устаноў медыцынскай апаратурай і інструментарыем, ствараюцца новыя лабараторыі. Многія працоўныя абслугоўваюцца не толькі агульнымі лячэбнымі ўстановамі, але і па месцу працы. Дастаткова сказаць, што на прамысловых прадпрыемствах рэспублікі маецца 15 медыкасанітарных часцей са сваімі бальніцамі, паліклінікамі, кансультацыямі, а таксама амаль 850 здраўпунктаў. Урачы ажыццяўляюць дыспансернае назіранне за рабочымі, праводзяць прафілактычныя медыцынскія агляды, вывучаюць умовы працы, дабіваюцца знішчэння тых фактараў, якія могуць аказваць шкодны ўплыў на здароўе.

Цэлая армія медыцынскіх работнікаў стаіць на варце аховы здароўя працоўных. Толькі ўрачоў у рэспубліцы маецца каля 14 тысяч — гэта ў пятнаццаць з лішнім разоў больш, чым у 1913 годзе.

Медыцынскае абслугоўванне насельніцтва паліпшаецца ў нас з кожным годам, удаска-

нальваецца яно, вядома, і ў гэтым годзе. Толькі па сістэме нашага міністэрства на гэту мэту будзе выдаткавана ў 1964 г. звыш 171 мільёна рублёў. Пашырыцца ложкавая сетка, колькасць ложкаў у бальніцах павялічыцца больш чым на 4 тысячы. Шырока разгорнута будаўніцтва розных медыцынскіх устаноў. У гэтым годзе ўстады будаўніцтва знаходзіцца каля 40 устаноў. Назаву толькі некаторыя з іх. Павінен уступіць у строй у Мінску інстытут анкалогіі і медыцынскай радыялогіі з корпусам прамянёвай тэрапіі, будзе завершана будаўніцтва бальніцы ў Заводскім раёне сталіцы, паліклінікі ў мікрараёне па вуліцы Кедышка. У Гродна будзе здадзена ў эксплуатацыю першая чарга абласной бальніцы на 200 ложкаў, у Салігорску — першая чарга бальніцы на 260 ложкаў. Віцебск і Мазыры атрымаюць новыя радзільныя дамы. Шмат новых бальніц адкрыецца ў раённых цэнтрах.

Само сабой зразумела, што ў гарадах і асабліва на сяле ўзрастае колькасць урачоў розных спецыяльнасцей.

СЛУЦКІ ЦУКРОВЫ...

...Скідзельскі, Гарадзейскі, Жабінкаўскі. Так называюцца цукровыя заводы нашай рэспублікі. Першы з іх, Скідзельскі, вырас і пачаў даваць прадукцыю амаль адразу ж пасля заканчэння вайны. Зусім нядаўна, у канцы мінулага года, уступіў у строй Жабінкаўскі цукровы завод.

А цяпер каля горада Слуцка поўным ходам ідзе будаўніцтва яшчэ аднаго, чацвёртага па ліку цукровага заводу. З раніцы да вечара кіпіць тут напружаная праца. Кожны дзень радуе новымі поспехамі брыгада мантажнікаў Е. Мартыненкава. Яна ўжо зманціравала раздатчны бак патакі, паспяхова вядзе зборку вапнава-абпальваючых газавых печоў. Нямала добрых

спраў і на рахунку комплексных брыгад В. Казекі і Ф. Шарэшыка, якія працуюць на закладцы фундаментаў пад тэхналагічнае абсталяванне. Узводзяцца вытворчыя карпусы, складскія памяшканні, будуюцца пад'яз-

ныя чыгуначныя дарогі. Прадпрыемства ўжо ў будучым годзе дасць першую прадукцыю. Калі цяпер дзейючыя заводы рэспублікі выпускаюць цукар-пясок, дык Слуцкі цукровы завод упершыню ў Беларусі пачне вытворчасць рафінаду.

ВАСЬМІСТУПЕНЧАТЫЯ ПМПЫ

БАБРУЙСК. Серыйны выпуск высоканпорных васьміступенчатых помпаў наладзіў Бабруйскі машынабудаўнічы завод імя Леніна. Агрэгат за гадзіну перамяшчае на вышыню ў паўкіламетра 70 кубаметраў вадкасці. У ім устаноўлена вострая сіла напору паступаючага струменя вадкасці. Помпа можа працаваць у высокіх тэмпературах — да 400 градусаў.

КРЫЛАТЫЯ ПАМОЧНІКІ

ГРОДНА. Над заснежаным полем кружыць самалёт «АН-2». За ім, павольна асядаючы на зямлю, цягнецца светла-жоўты шлейф даламітавай мукі. Гэта лётчык Гродзенскага аэрапорта А. Багалюбай праводзіць у саўгасе «Дворышча» Воранаўскага ўпраўлення вапнаванне кіслых глеб.

У блгучым годзе паветраныя памочнікі хлебарабаў Гродзеншчыны апрацуюць у калгасах і саўгасах вобласці 100 тысяч гектараў зямель — на 25 тысяч больш, чым у мінулым годзе. Авіатары будуць падкармліваць таксама пасевы азімых і яравых, весці барацьбу з хмызнякамі і шкоднікамі раслін.

МУЗЫЧНЫ КОНКУРС

ЛЕПЕЛЬ. У зале цішыня, позірк прысутных скіраваны на сцэну, адкуль льюцца чароўныя гукі твораў Бетховена, Шапэна, Гліера, Шастаковіча. Ідзе конкурс слухачоў Лепельскай музычнай школы. Паслухаць юных музыкантаў прыйшлі жыхары горада. Творы з конкурснай праграмы вельмі спадабаліся прысутным. Лепшыя выканаўцы атрымалі прызы.

НА МІЖНАРОДНЫХ ЛІНІЯХ

МАСКВА. З першага красавіка на міжнародных лініях Аэрафлоту ўводзіцца летні расклад. Што новага прынясе ён пасажырам? У летнім раскладзе з'явіліся назвы яшчэ трох сталіц зарубешных дзяржаў, з якімі Масква мае цяпер прамое паветранае злучэнне: Карачы, Алжыр і Каломба.

170-месныя гіганты «ТУ-114» будуць перавозіць пасажыраў з Масквы ў Гаану і Дэлі. А самыя маленькія з сямейства тупалеўскіх — «ТУ-124» паляцяць у сталіцы Румыніі, Балгарыі і Польшчы. Адзін раз у тыдзень «ІЛ-18» будзе рабіць рэйс па краінах Афрыкі з пасадкамі ў Рабаце, Бамака, Канакры і Акры.

Савецкі Саюз у сучасны момант мае прамыя паветраныя зносіны з 35 зарубешнымі дзяржавамі. На маскоўскіх аэрадромах прызямляюцца самалёты больш чым 20 замежных авіякампаній. У бліжэйшы час паветраныя караблі «Аэрафлоту» пачнуць рэгулярныя палёты ў сталіцы Кіпра і Туніса.

Рэха вайны

ГАВОРЫЦЬ МАСКВА

Ішоў 1943 год. Кожны дзень даходзілі радасныя весткі аб перамогах Савецкай Арміі. Фашысты ўсяляк утойвалі праўду ад насельніцтва. І вось у адзін з лістападаўскіх дзён у разрадуках Браслава і навакольных вёсак пачуўся голас Масквы: «Гаворыць Савецкае інфармбюро...» Праз некалькі мінут радзё раптоўна змоўкла. Пайшлі чуткі, што работнік Браслаўскага радыёвузла падключыў гарадскую сетку да перадачы з Масквы. Не паспеў ён пакінуць вузел, як да яго ўварваліся гітлераўцы. Хто ён, мужа загінуўшы партызан?

Партызанскі атрад прыбыў у Замошскія лясы ў 1943 годзе. Прыблізна ў гэты ж час моладзь вёсак Азяроўцы, Ахрамаўцы і Шакуры стварыла падпольную арганізацыю. На чале яе сталі Іосіф Петкун і Канстанцін Максімовіч.

Арганізацыя няспынна расла. Падпольшчыкі накіравалі многіх партызанцаў у партызанскі атрад. Выконваючы заданне сваёй арганізацыі, Браніслаў Трон пайшоў працаваць у браслаўскую жандармерыю, Косця Максімовіч — клапаўшчыком у рыбгас, Стэфан Петкун — перакладчыкам. Яны рабілі дыверсіі, вызвалілі савецкіх палонных.

Мікалаю Лапузу даручылі ўладкавацца на работу ў радыёвузел. І ён перасылаў у партызанскі атрад данатлі для радыёпрыёмнікаў, батарэй. І вось аднойчы Мікалай уключыў перадачу Савецкага інфармбюро. Кароткія выстралы... Але праўда, пачуваю ў тую лістападаўскую раніцу з Масквы, прынесла ўпэўненасць у хуткай перамозе.

М. АСТАНЕВІЧ.

ГОМЕЛЬ. 20 тысяч вучняў сельскіх школ Гомельшчыны, аб'яднаных у 206 вучэбна-вытворчых брыгад, авалодваюць майстэрствам сельскагаспадарчай вытворчасці.

На абласным злёце ўдзельнікаў вучэбных вытворчых брыгад, які адбыўся тут нядаўна, падведзены вынікі работы за мінулы год.

На злёце перадавым вучнёўскім вытворчым брыгадам былі ўручаны падарункі. Брыгадзе Пірэвіцкай сярэдняй школы за добрую пастаноўку доследнай работы ўручан трактар «ДТ-20». Вучэбнай вытворчай брыгадзе Яроміцкай сярэдняй школы Гомельскага раёна калгас імя ХХІІ з'езду КПСС уручыў трактар «Беларусь».

СА 128 КРАІН

Больш чым са 100 краінамі свету падтрымлівае Савецкі Саюз культурныя і навуковыя кантакты.

Яскравым сведчаннем плёнага міжнароднага супрацоўніцтва служыць і тое, што ў савецкіх вун атрымліваюць адукацыю каля 24 тысяч юнакоў і дзяўчат са 128 дзяржаў. Больш за 17 тысяч савецкіх вучоных, выкладчыкаў, урачоў, дзячоў мастацтваў, спартсменаў толькі ў мінулым годзе выязджалі за рубезж, а ў Савецкім Саюзе пабывала амаль 18 тысяч замежных гасцей. У дзесятках краін гастралявалі многія савецкія мастацкія калектывы, савецкія кінафільмы з поспехам

ЗЛЁТ ЮНЫХ ХЛЕБАРОБАЎ

ішлі на экраны больш чым 90 дзяржаў. Савецкія спартсмены ўдзельнічалі амаль у 400 міжнародных спартыўных спаборніцтвах.

У 1964 годзе культурныя і навуковыя сувязі Савецкага Саюза яшчэ больш расшыраюцца.

ЦЫКЛАТРОН-ГІГАНТ

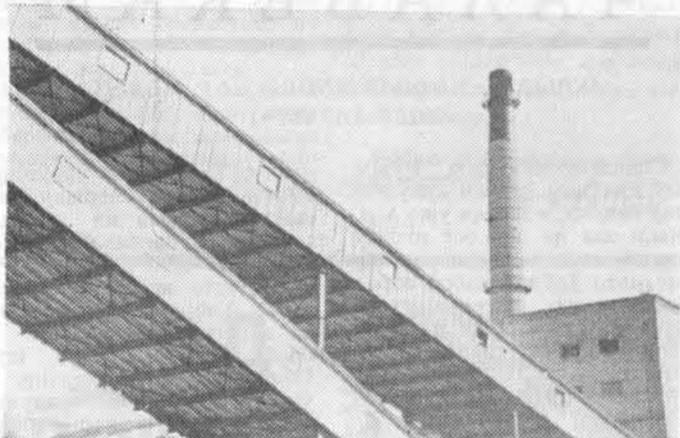
ЛЕНІНГРАД. Праект самага вялікага ў свеце цыклатрона з азімутальнай вярчальнай магнітнага поля і рэгулюемай энергіяй паскаральных часцінак распрацаван у Навукова-даследчым інстытуце электрафізічнай апаратуры ў Ленінградзе.

Цыклатрон-гігант зможа разагнаць, напрыклад, пратоны да любой энергіі ў дыяпазоне ад 7,5 да 100 мільёнаў электронавольт.

Маяком называюць на будаўніцтве Светлагорскага заводу штучнага валазна брыгаду мантажнікаў-вышынікаў Васіля Ларына.

На здымку: брыгадзір Васіль Ларын (справа) і члены яго калектыву Аляксандр Раўноў і Уладзімір Манько.

Салігорскія галерэі.

Саўгас «Заслаўскі» Мінскага раёна спецыялізуецца на вырошчванні і адкормцы птушкі. Ён мае 20 тыповых куратнікаў, цэхаў інкубацыі і вырошчвання.

На здымку: аператар Яўгенія Войцюк закладвае яйкі ў інкубацыйную машыну.

У Смілавіцкім зоветэрынарным тэхнікуме займаецца наля 600 юнакоў і дзяўчат.

НА ЗДЫМКУ: навучэнцы 1-га курса на ўроку хіміі.

Кожны дзень з пад'язных шляхоў Мінскага трактарнага заводу ў розныя бакі нашай краіны і за яе рубяжы адпраўляюцца эшалоны з трактарамі «Беларусь».

Фота Ул. Кітаса.

Дарагія землякі-беларусы! Мяне вельмі ўсхваляваў адзін факт, міма якога я не мог прайсці раўнадушна. Коротка раскажу аб сутнасці справы. Некалькі тыдняў назад я сустрэў аднаго свайго знаёмага, які нядаўна вярнуўся з Англіі. Ён раскажаў мне, што там яму выпадкова трапіла адна кніга, выдадзеная ў Нью-Йорку на англійскай мове. Гэта кніга называецца «Беларускі тэатр і драма». Аўтарам кнігі з'яўляецца нехта Ул. Сядура. Я пазнаёміўся з гэтай кнігай. На пяцістах семнаццаці старонках аўтар імкнецца раскажаць аб гісторыі ўзнікнення і развіцця тэатральнага мастацтва і драматургіі Беларусі.

Я не крытык і таму не збіраюся пісаць рэцэнзію або даваць аналіз гэтай пісаніне. Скажу коротка: ці то

па непаразуме, ці то па злой здуме, але аўтар падае гісторыю беларускага тэатра вельмі тэндэнцыйна, прадузята, імкнучыся ўвесці чытача ў зман. Старонкі кнігі шчодро пралітаны духам махровага нацыяналізму. Аўтар падтасоўвае факты, няправільна асвятляе самыя розныя з'явы і ні слова не гаворыць аб росквіце сучаснай беларускай драматургіі, аб поспехах беларускіх савецкіх тэатраў.

Але асабліва ўсхваляваў і абурыў мяне наступны факт. На 129 старонцы сваёй кнігі Ул. Сядура піша: «Сярод забраных НКВД, каб знікнуць назаўсёды, былі (даецца вялікі спіс асоб) Рыгор Кобец, аўтар п'ес «Гута», «Ля варот» і сцэнарыя фільма «Шукальнікі ішчасця».

Вось здорава! А я і не ведаў, што

знік назаўсёды. Рана пахаваў мяне Сядура. Я жывы, здаровы, чаго ад душы жадаю ўсім маім сумленным зямлякам-беларусам. Праўда, і я, і некаторыя мае таварышы ў цяжкі перыяд культуры асобы Сталіна былі несправядліва абгавораны і пазбаўлены волі. Дарэчы кажучы, некаторыя з тых, хто паклёпнічаў на нас, як напрыклад, Янка Лімановіч, цяпер знаходзяцца за рубяжом і льюць па нас кракадзілавы слёзы. Якая крывадушнасць! Аднак мы і ў месцах зняволення заставаліся патрыётамі сваёй Радзімы, верылі ў тое, што справядлівасць пераможа. Шматмільённая армія членаў КПСС развянчала культ асобы і паспяхова ліквідавала яго вынікі. І я, і мае таварышы былі рэабілітаваны і вярнуліся ў Беларусь. Вярнуўся Алесь

Званак, Мікола Хведаровіч, Сяргей Грахоўскі, Станіслаў Шушкевіч, Алесь Пальчэўскі, я і іншыя.

Навошта ж Ул. Сядура паспяшаўся мяне пахаваць? Я жывы і працую. Чытайце часопісы «Беларусь», «Польмя», «Маладосць». У іх можна прачытаць мае новыя апавесці «Нішто сабе жарыць», «Цяжкі выпадак», «Катавасія брата Гервасія» і іншыя. Там жа надрукаваны мае нарысы аб лепшых людзях Беларусі: «Сорак пяты падмурак», «Простая біяграфія», «Дзяўчаты нашага саўгаса».

Наша Радзіма прайшла праз страшны агонь Вялікай Айчыннай вайны. Нягледзячы на цяжкія страты і разбурэнні, Савецкая Беларусь узмацнела і расцвіла. Жыццё стала цікавым, яркім. І я, нягледзячы на свой узрост, яшчэ думаю пажыць, папрацаваць і прынесці карысць сваёй Радзіме, свайму народу.

НА ЗДЫМКУ: Р. КОБЕЦ.

І СТАЎ МОНЯ ЧАЛАВЕКАМ

(УРЫВАК З НОВАЙ АПОВЕСЦІ Р. КОБЕЦА «НОЕЎ КАЧЭГ»)

Спачатку мой дзед Рувім быў краўцом, потым краўцом стаў бацька, а потым ужо і я. Жылі мы не дай бог нікому такога жыцця. Вы ж разумеце, што ўяўляў сабой горад Лодзь з яго насельніцтвам. Калі вы сустрэнеце на вуліцы двух яўрэяў, дык ведаце, што адзін з іх абавязкова кравец, а другі калялошнік або шавец. А паколькі ў Лодзі жыло вельмі многа яўрэяў, дык вы ж разумеце, што атрымлівалася: у сабаку палкай кінеш, а ў краўца трапіш. А дзе ж заказчыкі? Няма заказчыкаў — значыць, і работы няма. Жыві, як можаш. Міласціну прасіць і не спрабуй. Багатыя не дадуць, а ў бедных у самых за душой капейкі няма. Што рабіць? Як жыць? Вось мне некай бацька і кажа: «Моня! Ты ўжо да-

рослы. Табе хутка споўніцца 19 год. Едзь у Амерыку. Там, кажуць, золата на вуліцах валяецца, паспявай толькі падбіраць».

Ну, што ж, у Амерыку, дык у Амерыку. А дзе грошы на дарогу? Дзе грошы на шыфс-карту? Я ж не Ісус. Пешшу па моры хадзіць не ўмею. Прышлося, разумеце, пакінуць амерыканскае золата ў спакоі. Няхай яго другія ішчаслівыя падбіраюць. І раптам пашанцавала: з'явіліся ў Лодзі вярбоўшчыкі-сіянiсты. Пачалі вербаваць яўрэяў у Палесціну. Абцяганак — вагон! «Едзьце на радзіму продкаў. Палесціна — гэта ж зямны рай! Апельсіны, лімоны, масліны... Райскі клімат і поўнае раўнапраўе. Работы — колькі хочаш і якой хочаш. Можаш быць краўцом, шаўцом, слесарам, ды што там казаць, нават міністрам, а пакадаеш стаць асенізатарам — калі ласка. Усё да тваіх паслуг».

У мяне галава кругам пайшла. Нават не раздумваў... Завербаваўся адразу ж.

Прыехалі мы ў Тэль-Авіў, сталіцу Ізраіля, а там... краўцоў больш, чым у Лодзі і амаль палавіна беспрацоўных. Б'юцца, як рыба аб лёд, лаюцца, збіраюцца ехаць назад, а на якія сродкі? Грошай жа ні капейкі. Сіянiсты відаюцца, супакойваюць нас: «Пацярыце, беспрацоўе — з'ява часовая. Мне крысць, будзе работа». А ў нас у самых крызіс... у страўніках і ў кішэнях... і нават у мазгах.

Пакутаваў я так паўгода. Жыў выпадковымі заробкамі. У багатых фелахаў працаваў. І раптам зноў бяда: пачалася нацыянальная барацьба. Не

памірыліся сіянiсты з мусульманамі. Багатыя фелахі адмовілі ў рабоце яўрэям, а багатыя яўрэі не прымалі на работу беднякоў-фелахаў. Зусім туга мне давялося, галадаць пачаў. К таму часу пазнаёміўся з групай таварышаў. Называлі яны сябе арганізацыяй «Юнгер арбайтэр», гэта значыць маладыя рабочыя. Збіралі сходы моладзі, лалялі ўрад, пракліналі сіянiстаў. Спачатку паліцыя арыштавала кіраўнікоў, праз пару дзён і да нас дабраліся. Каго пасадзілі ў турму, каму проста морду набілі і выгналі. Са мной наступілі «ветліва». Узлі за шпірку і выкінулі з Палесціны.

Трапіў я ў сталіцу Егіпта горад Каір. Вось тут мне давялося пагараваць. Ні грошай, ні кватэры, ні работы і да таго ж мовы не ведаю. Нават міласціну прасіць не магу. Бачу, справы мае зусім дрэнныя. Вырасьціў паехаць у Амерыку падбіраць тое золата, што на вуліцах валяецца. А як ехаць? Дзе ўзяць сродкі? Дапамог выпадак: аднойчы блукаў я ў парту, шукаў работу. Раптам падбягае да мяне незнаёмы

чалавек і нешта гаворыць, а я не разумею нічога. Тады ён хапае мяне за руку і цягне за сабой. Іду. Прывёў ён мяне на вялікі акіянскі пароход «Аргенціна», сунуў у рукі ядро, анучу, швабро і прымусяўчысціць туалеты. Што і казаць! Непрыемная, брудная, але работа. Працую, а сам ўсё пазіраю па баках. Бачу, рыхтуюцца на пароходзе да адпльця. Спатрэбілася мне яшчэ адна ануча, бегаю шукаю, дзе б знайсці яе. Заўважыў у цёмным кутку нейкую вялікую скрыню. Адчыняю і бачу: вярбоўкі, плотніцкі інструмент, фуганкі, рубанкі, кавалкі брызенту, і тут прамільгнула ў мяне геніяльная думка. Залез я ў гэтую скрыню, прыкрыўся кавалкам брызенту, а зверху наваліў інструмент, розны хлам і прытаіўся. Знайшлі мяне толькі на другі дзень ужо ў моры. Віць не білі, а лалялі вельмі. Ну што ж, лайся не лайся, а ў мора не выкінеш.

У Буэнас-Айрэсе мяне высадзілі. Горад вялікі, прыгожы, увесь у зеляніне, але золата на тратуарах нешта не відаць і работы таксама. Ба-

дзялося па вуліцах і сумую па Лодзі. І вось некай на вуліцы патыкаюся на яўрэя. Гляджу на яго і вачам сваім не веру. Кінуўся я да яго, быццам да бацькі роднага. Прывёў ён мяне па «Озет». Гэта таварыства па ўладкаванню яўрэяў на зямлі. Не паспелі мы апамятацца, як нас залічылі ў групу перасяленцаў. Трохі апанулі, трохі далі грошай і прадуктаў і наогул трохі падрыхтавалі ў дарогу. Праз некалькі дзён я ўжо разгульваў па палубе акіянскага парохода ў якасці пасажыра. Праўда, не першага класа, нават не другога, але ўсё ж пасажыра.

Дзе морам, дзе сушай дабраліся да Мінска. Сустрэлі нас вельмі добра. Кветкі, музыка, прамовы, проста галава закруцілася. Далі магчымаюць азнаёміцца з горадам. І да таго ён мне спадабаўся, што я вырашыў застацца. Знайшоў пакой. Пасыпаліся заказы. Работы па горла, толькі паспявай. Пачалося жыццё, дай бог кожнаму. І што ні год, то ўсё лепей. Ажаніўся. Даеткі з'явіліся. Абзавёўся лепшай кватэрай. І стаў Моня чалавекам.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

КАНАДА

ВІНДЗОР. Тут адбыўся гадавы агудны сход Федэрацыі Рускіх Канадцаў, на якім былі зроблены справаздачы аб рабоце таварыства ў 1963 годзе. Выступаючы на пасяджэнні гаварылі:

Мы высока цэнім і любім Канаду, але ў той жа час стараемся захаваць нашу родную мову, нашы песні і музыку і перадаць іх нашым дзецям. Мы любім наш родны народ, нашых братоў і сябр на Радзіме, якія будуюць сваё жыццё на карысць усяму чалавецтву.

ВАНКУВЕР. Адбыўся канцэрт мастацкай самадзейнасці ў фонд газеты «Вестник». Праграма была складзена з выступленняў удзельнікаў гуртоў мастацкай самадзейнасці, арганізаваных пры Федэрацыі Рускіх Канадцаў.

ПОРТ АРТУР і ФОРТ ВІЛІЯМ. Ва Украінскім Рабочым ДOME нядаўна дэманстраваліся савецкія дакументальныя фільмы «Мы жывём у Мінску» і «Савецкая Беларусь».

ФІНЛЯНДЫЯ

ХЕЛЬСІНКІ. У Фінска-Рускай школе была адкрыта выстаўка савецкіх кніг. Экспанаваліся раскошна ілюстраваныя выданні класічнай рускай літаратуры, прыгожыя кніжкі «Бібліятэкі прыгод і навуковай фантастыкі», серыі «Гісторыка-рэвалюцыйнай бібліятэкі», «Бібліятэкі піянера», маляўнічыя кніжкі «Дзіцячага выдавецтва».

СССР, МІНСК, рэдакцыя газеты «ГОЛАС РАДЗІМЫ»

Большасць нашых землякоў, колькі б часу яны ні жылі на чужыне, захоўваюць у сваіх сэрцах пачуцці любві да маці-айчыны. Яны вядуць перапіску з роднымі і знаёмымі, з Беларускай секцыяй і рэдакцыяй нашай газеты, чытаюць яе, раскажваюць праўду аб Савецкай краіне і тым самым змагаюцца за мір.

І нягледзячы на тое, што ў некаторых краінах нашых суайчыннікаў застрашваюць, вымушаюць адмаўляцца ад атрымання газеты, яны не парываюць сувязі з Радзімай, дзеляцца з намі сваімі думкамі, дзякуюць за маральную і духоўную падтрымку.

Нельга без хвалявання чытаць пісьмо земляка С. Муніка з Англіі:

«Атрымаўшы вашы лісты, Гэта былі першыя лісты з Бацькаўшчыны за 22 гады, якія я жыву тут. Вялікая радасць і жаль сціснулі мае сэрца. Я быў так усхваляваны, што не мог прачытаць ліст да канца. Я мусіў выйсці, каб дзецці не бачылі мяне ў такім стане, і не ведаю чаму, заплакаў. Ці можаце вы сабе ўявіць, што значыць пражыць столькі год далёка ад Бацькаўшчыны! Гэтыя лісты я захаваю, як памятку аб першай вестцы з роднай зямлі».

З вашага пісьма я пераканаўся, што не трэба было верыць нацыяналістычнай прапагандзе. Савецкі народ сапраўды дбае пра сваіх людзей, дзе б яны ні былі».

Але сустракаюцца сярод эмігрантаў і такія, што вяраліся родных і блізкіх і нацыянальнага гонару.

«Калі я даведлася, што непадалёку паслялілася руская жанчына, — піша Леанарда Малеева з Італіі, — я пайшла да яе, каб пазнаёміцца з суайчынніцай. І як мне стала сорамна і крыўдна, калі яна не толькі не пажудала пагутарыць са мной, а нават адмовілася прызнаць, што яна з Беларусі. Мне сорамна, што яна нарадзілася на маёй зямлі».

«У нас ў Аўстраліі, — піша наша зямлячка А. К. — знайшліся людзі, якія пагардліва называюць мяне «русачкай», а сябе мянуюць «пан» з Познані і «пані» з Вільна. Гэта муж і жонка. А я добра ведаю, што «пан» — Пушкевіч Петр Сцяпанавіч — не з Познані, а з вёскі Барсукі Докшыцкага раёна, а яго цяперашняя жонка — Станкевіч Марыля — з вёскі Кашаркі Радзашовіцкага раёна».

Тытул пана патрэбны гэтаму былому служку акупантаў са станцыі Круляўшчызна, каб прыкрыць свае махінацыі. Але мы не забылі яму яго ахвяр, беларускіх хлапцоў і дзяўчат, якіх ён адвозіў на катаржныя работы і ў канцэнтрацыйныя лагеры ў Германію, адкуль многія з іх больш не вярнуліся, а некаторыя яшчэ да гэтага часу будуюцца па чужых краінах, праклінаючы былога суправаджаючага нямецкіх эшалонаў Пушкевіча».

Калі да Круляўшчыны падыйшла Савецкая Армія, Пушкевіч кінуў жонку і маленькую дачку Людмілу і ўцёк спачатку ў Германію, а затым перабраўся ў Аўстралію».

Так, дзе б ні жылі такія людзі і як бы яны ні маскіраваліся, ім не ўдасца ўтаіць сваё сапраўднае аблічча».

«...Вы прыводзіце адны лічбы, а яны — іншыя. Я маю на ўвазе некаторыя газеткі на беларускай мове, якія выдаюцца ў Амерыцы. Асабіста я іх лічбам не вельмі веру, адчуваю, хлусяць гэтыя так званыя «сябры беларускага народа». Якая ж сапраўдная мэта гэтай хлусні? Як жа можна паліпнічаць на свой народ, кім бы ты ні быў?.. Напрыклад, пішуць, што землі на Палессі зарастаюць хмызняком. Або тое, нібы ў Беларусі галадаюць. Хлусяць жа! Тыя, хто пабыў на Радзіме, гавораць зусім іншае. А не так даўно прачытаў я, нібы эканоміка ў СССР таўчацца на месцы. Праўда, пры гэтым яны спасылаюцца на даныя ЦРУ ЗША... Напішыце нам, у чым тут справа?»

СЦЯПАН Н.
Чыкага.

КУДЫ КОНЬ З КАПЫТОМ...

Што ж, зямляк, пытанне яснае. Адказаць на яго можна было б каротка старой рускай прымаўкай: куды конь з капітом, туды і рак з ключыняй. Другімі словамі, куды гаспадар, туды і лакей. А каму служаць «сябры беларускага народа», даўно вядома: раней нямецкім фашыстам, а цяпер амерыканскім імперыялістам.

Нам вядомы і метады ідэалагічнай апрацоўкі беларускай эміграцыі, які прымяняюць «сябры народа» Абрамчык, Станкевіч і іх прыхвасні. Ён далёка не новы і шырока практыкаваўся ідэолагамі гітлераўскай камарылі. Галоўны прынецп гэтай прапаганды: хлусі, авось хто і трапіць на танную прынаду. Але хлусяць яны пры гэтым, вядома, не дарэмна. Дарма, як вы ведаеце, у Амерыцы грошай не даюць, тым больш такім, як Абрамчык і кампанія. Карацей кажучы, за долары.

У савецкім друку, ды і ў многіх зарубежных газетах, ужо была дадзена дастойная водпаведзь фальшыўцы, сфабрыкаванай Цэнтральным разведвальным упраўленнем ЗША, аб нібыта нізкіх тэмпах росту савецкай эканомікі. Імкнуўся ашукаць грамадскую думку, ЦРУ заявіла, што тэмпы прыросту прадукцыі ў СССР у цэлым знізіліся ў 1959—1962 гг. да... 2,5 працэнта!

Абсурднасць гэтай лічбы была відавочнай для ўсіх, у тым ліку і для старшын аб'яднанай эканамічнай камісіі кангрэса ЗША сенатара Дугласа, які мільслова павялічыў яе да ...4,6 працэнта.

Але паўстае пытанне, каму патрэбна мільсць сенатара? Ці не лепей было б яму прывесці афіцыйныя лічбы, якія назваў у сваім дакладзе М. С. Хрушчоў 14 лютага гэтага года на лютаўскім Пленуме ЦК КПСС і якія таксама называліся ў іншых дакументах, апублікаваных у нашым друку.

Вось як расла на самай справе прамысловая прадукцыя СССР за 1958—1963 гг.

Прырост у адносінах да мінулага года.

у млрд. руб.	у %
1958 — 11,9	10,3
1959 — 14,5	11,4
1960 — 13,5	9,5
1961 — 14,2	9,1
1962 — 16,4	9,7
1963 — 15,6	8,5

Відавочна, што наша прамысловасць мае ўстойлівую,

высокія тэмпы развіцця як у цэлым (рост прамысловай вытворчасці за пяць апошніх год у працэнтах к 1957 году склаў у СССР 175 працэнтаў, а ў ЗША — толькі 123), так і па важнейшых відах прадукцыі. СССР ужо атрымлівае больш чым ЗША жалезнай руды, коксу, вугалю, металарэжучых станкоў, цеплавозаў і электравозаў, трактараў, збожжавых камбайнаў, зборнага жалезабетону, шарсцяных, ільняных тканін і рыбы. За дзве пяцігодкі СССР абагнаў ЗША па вытворчасці малака, масла і цукру.

Сказіла ЦРУ і шэраг іншых лічбаў, прыведзеных у дадзеных ЦСУ СССР. Напрыклад, у савецкім друку не раз адзначалася, што ў адносінах вытворчасці працы ў сельскай гаспадарцы мы яшчэ адстаём ад ЗША (у сярэднім у 3—3,5 раза). Але ЦРУ павялічыла гэтыя лічбы, а таксама лічбы выдаткаў СССР на абарону. Зразумела, такія расходы ў нас ёсць, але яны амаль у два разы меншыя, чым у ЗША (у 1963 годзе яны складалі ў нас 8 працэнтаў к нацыянальнаму даходу, а ў ЗША — 15 працэнтаў).

І гэтак далей. Таму ўзнікае законнае пытанне: для чаго амерыканскія кангрэсмены даручаюць

сваім экспертам выдумваць неіснуючыя статыстычныя даныя па СССР, замест таго, каб, як гэта робіцца ў цывілізаваных краінах, карыстацца афіцыйнай статыстыкай адпаведных дзяржаў? Бо гэтым самым яны ставяць сябе ў непрыемнае становішча, як гэта было ўжо не раз, напрыклад, у 1959 годзе, калі нават Далес вымушан быў заклікаць да парадку надта бойкіх абгаворшчыкаў савецкай эканомікі. Яшчэ тады Далес прызнаваў, што СССР дасягнуў высокіх тэмпаў развіцця сваёй эканомікі. А цяперашнія «эксперты» ЦРУ сцвярджаюць, што СССР выпускае толькі 48 працэнтаў прадукцыі ад прадукцыі ЗША, та-

ды як на самай справе ўжо ў мінулым годзе гэта лічба перавышала 60 працэнтаў.

Такое сапраўднае становішча рэчаў, зямляк, і ўсю гэтую хлусню ЦРУ, відаць, паўтарылі і «сябры беларускага народа», у чым няма нічога дзіўнага. Чаму? Ды таму, што хлусня — гэта іх хлеб, новая прафесія пасля супрацоўніцтва з фашыстамі. Ім на руку самыя дробныя непаладкі ў нашай эканоміцы, бо гэта дае ім магчы-

масць пусціць кракадзіла в в слёзы, выста віць сябе ў ролі «абаронцаў народа». Сапраўды, нават у сваіх чорных душах абрамчыкі не спадзяюцца на пуд, на «беларускі трон». Значыць паўтараюць яны хлусню толькі ва ўгоду гаспадарам, у імя долара.

Паўтараем, арсенал іх «метадаў» хлусні невялікі і не новы. Вось яшчэ адзін з іх. Як вядома, усе савецкія газеты адводзіць частку сваёй плошчы для таварыскай крытыкі тых або іншых недахопаў у нашым жыцці. Гэта характэрная рыса савецкага друку, у гэтым яго сіла, за гэта яго цэняць савецкія людзі. Але «сябра беларускага народа» выкарыстоўвае і гэта ў сваіх брудных мэтах: выхоплівае з такіх артыкулаў факты і падае іх як становішча спраў наогул у той або іншай галіне жыцця.

Напрыклад, па сігналу чытача карэспандэнт якой-небудзь газеты, выехаўшы на месца (у калгас або саўгас), знайшоў, што сапраўды па віне кіраўнікоў калгаса прыйшло ў нягоднасць некалькі гектараў зямлі. Гэта факт. Пасля апублікавання матэрыялу, як правіла, хутка прымаюцца меры па выпраўленню недахопаў. Што ж робіць «сябра народа»? Ён тут жа піша артыкул аб паўсямясным запустенні калгасных зямель у Беларусі!

Такая нескладаная кухня «дакладных, узятых з савецкіх газет паведамленняў і фактаў».

Амаль такім жа чынам «сябра народа» «знішчае» беларускія лясы, робіць на нашай зямлі «голад» і нават наладжвае розныя «бунты» супраць Савецкай улады.

Танна, проста і — плячці!

Ну што ж, як гаворыцца, гарбатага магіла выправіць. Хлусня, падтасоўка і пераблытванне фактаў «сябрамі народа», вядома, не прымусяць савецкі друк адмовіцца ад свайго галоўнага прынцыпу — быць чулым да крытычных сігналаў сваіх чытачоў, нецярпымым да недахопаў, у якой бы форме яны ні праяўляліся, бо толькі ў абставінах таварыскай, аб'ектыўнай крытыкі мы зможам ісці наперад, будаваць лепшае жыццё, выходзяць зусім новага чалавека. Ці могуць нам перашкоджаць у гэтым розныя моські, якія брэшучы з-за вугла?

Вось так і раскажыце сваім сябрам, зямляк.

У ІХ СВАЕ ЗАКОНЫ

Нядаўна з перадачы па тэлевізары мы даведаліся, што ў ЗША 12 мільёнаў беспрацоўных. Гэта лічба перавышае колькасць насельніцтва ўсёй Беларусі. Уявіце сабе, што было б, калі б уся Беларусь была без працы. Але ў ЗША гэта нармальнае з'ява, якую выкарыстоўваюць фабрыканы ў сваіх мэтах, каб карыстацца таннай рабочай сілай. Паводле закону, работнік у ЗША мае права належаць да прафсаюза. Але фабрыкант, які выступаў на тэлевізары, сказаў, што ён не прымае на працу на сваё прадпрыемства тых, хто належыць да прафсаюза, і прафсаюз на яго прадпрыемстве забаронены. Людзі, не маючы працы, мусяць адракацца ад сваёй працы, каб працаваць хоць за мізэрную плату.

Як бачыце, хоць дзяржава дазваляе, але фабрыкант можа забараніць, бо мае магчымасць дыктаваць свае ўласныя законы.

С. МУНІК.

Англія.

Дарагія таварышы! Я хачу расказаць аб нашым невялікім клубе, які мы арганізавалі яшчэ ў 1941 годзе. Нас было трынаццаць жанчын, і мы назвалі яго Мацярынскім клубам. Збіраліся ў першую нядзелю кожнага месяца на чарзе ў каго-небудзь дома. Праз некаторы час да нас далучыліся і мужчыны. Нашы сходы праходзілі вельмі цікава: гаварылі пра рускае і амерыканскае жыццё.

Цяпер нас засталася менш, але мы па-ранейшаму збіраемся разам, успамінаем нашу любімую Радзіму. На апошні сход я ўзяла з сабой кніжку «Злачынствы нямецка-фашысцкіх акупантаў на тэрыторыі Беларусі». Чыталі яе ўглас, бо сярод нас ёсць і непісьменныя. Усе жанчыны плакалі. Чытаем мы і газету «Голас Радзімы». Хоць я жыў у Злучаных Штатах з 1913 года, але мовы бацькоў не забыла і добра чытаю па-беларуску.

Жадаю ўсяго добрага савецкаму народу.

В. КЛЯЦКО.

ЗША.

ПАД ЧУЖЫМ ІМЕМ

Аляксандр Пятровіч Навіцкі быў дысцыплінаваным салдатам. Камандзір аддзялення П. Л. Кожын павяжаў і шкадаваў гэтага маладога, але многа перажыўшага чалавека. З яго расказаў Кожын ведаў, што амаль усю вайну гэты сялянскі хлопец з Жытоміршчыны знаходзіўся ў нямецкім палоне, перанёс цяжкія пакуты, згубіў сваіх родных.

Калі прыйшла пара дэмабілізацыі, Кожын запрасіў спадабаўшага яму салдата паехаць разам з ім. Так Аляксандр Навіцкі апынуўся на радзіме Кожына ў Кастрамскай вобласці і пачаў працаваць лесніком у Кастрамскім лягасе. Было гэта ў 1950 годзе.

З таго часу Навіцкаму не прыходзілася скардзіцца на сваё жыццё і свой лёс. Паступова ён заваяваў рэпутацыю добрасумленнага служачага. Час ад часу яго павышалі на пасады, давяралі яму адказную грамадскую работу, а ў мінулым годзе яго фатаграфія з'явілася на дошцы гонару.

Жыў Аляксандр Пятровіч у вёсцы Страпеева Кастрамскага раёна ў добрым доме, ужо разам з жонкай, гадаваў пяцёра дзяцей.

Дзеці раслі, і Аляксандр Пятровіч Навіцкі даўно ўжо мог адчуваць сябе не адзіночым...

Але жыць ён імкнуўся адасоблена і ціха. Ён не быў ганарлівым чалавекам, і з'яўленне партрэта на абласной дошцы гонару толькі засмуціла яго. Людзін месць ён імкнуўся пазбягаць. І яшчэ Навіцкі вельмі не любіў успамінаць аб вайне. Жонка пытала, ці не захварэў ён. Але ён быў здаровы, і ў яго не было ніякіх непрыемнасцей па службе. Ніхто не падазраваў, што яго праследаваў страх. Ён праследаваў яго восемнаццаць год, і з кожным годам Навіцкі ўсё больш і больш адчуваў яго цяжар. У цяперашнім добрасумленным служачым і сем'яніну Аляксандры Пятровічы Навіцкім жыў і хаваўся другі чалавек — Іосіф Васільевіч Клімовіч. І гэты другі чалавек, аб існаванні якога не падазравалі ні жонка, ні дзеці, ні таварышы па рабоце, баўўся не дарэмна. І не выпадкова ён не любіў успамінаць вайну.

У 1940 годзе Іосіфа Клімовіча, які працаваў у той час на цагельным заводзе ў Бабруйску, прызвалі ў Савецкую Армію. Летам сорак першага года полк, у якім служыў Клімовіч, з баямі выходзіў з акружэння і быў рассяяны па тэрыторыі Палтаўскай вобласці. Клімовіч, мінуўшы зброю, схваўся ў аднаго мясцовага жыгара, быў узяты ў палон немцамі і змешчан у лагер, з якога яму хутка ўдалося ўцячы. Але Клімовіч не пайшоў да партызан, не імкнуўся працягваць узброеную барацьбу з захопнікамі. Па акупіраванай ворагам зямлі ён прабіраўся цэлы месяц да сябе на радзіму ў вёску Завічча Парыцкага раёна былой Мар'іўскай, цяпер Гомельскай вобласці. Ён быў малады і здаровы, ён ішоў па акрываўленай зямлі сваёй Радзімы, але сэрца яго не сціснулася

(Заканчэнне на 8-й стар.)

ЯНЫ ВУЧАЦА ў МАСКВЕ

... І зноў ва ўтульнай зале Савецкага Камітэта па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом — госці: на гэты раз студэнты, дзеці нашых землякоў-эмігрантаў. Яны прыйшлі ў Камітэт падзяліцца сваімі ўражаннямі, расказаць аб новых сябрах, планах, марах.

Знаёмімся. Стэфан Мазурак. Ніна і Лізавета Хромавы. Марыяка Павалаява. Наташа Небе. Таня Старасціна...

Стэфан Мазурак прыехаў у СССР з маленькага французскага горада Саламіна. Маці яго Аляксандра Мікалаеўна — украінка. Яна выхавала ў сына любоў да сваёй Радзімы. Стэфан рана пачаў чытаць кнігі

савецкіх пісьменнікаў і многае даведаўся аб жыцці ў СССР. А калі паўстала пытанне аб паступленні ў вышэйшую навуцальную ўстанову, Стэфан не хістаючы вырашыў паехаць вучыцца ў СССР. Яго прынялі ў Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт. Заветная мара збылася!

— У Францыі я па кнігах знаёміўся з вядомымі савецкімі вучонымі-хімікамі, — гаворыць Стэфан. — Цяпер я слухаю іх лекцыі. Праўда, цяжкавата на першых парах. Шкадуно, што раней не вывучыў дасканала рускую мову. Але з маімі новымі сябрамі, з савецкімі хлопцамі не прападзеш: яны дапамагуць мне ў любой справе.

Мне хочацца назваць іх братамі. Ну, а Масква, універсітэт — гэта мой родны дом.

— Добра сказаў Стэфан, — уступае ў размову Марыяка Павалаява. — І ў мяне такія ж думкі і пачуцці.

Не раз прыязджала Марыяка ў Савецкі Саюз з Фінляндыі. Была тут з бацькамі. Знаёмілася з Масквой, Ленінградом. А ў мінулым годзе ўзначальвала групу фінскіх дзяцей, якія адпачывалі у Артэку. Марыяка праніклася глыбокай любоўю да савецкай зямлі, яе людзей.

— Мне вельмі хацелася як мага больш пажыць тут, у Савецкай краіне, — гаворыць дзяўчына і горда дадае:

— І вось я студэнтка першага курса Маскоўскага інстытута сувязі. Вучусь на факультэце, аб якім марыла даўно — радыёсувязі і радыёвяшчання.

Ніна і Лізавета Хромавы, Таня Старасціна і Наташа Небе вырашылі стаць педагогамі. Яны займаюцца ў Маскоўскім педагагічным інстытуце. Уражання аб нашай краіне ў іх склаўся даўно: у Маскве яны жывуць ужо не адзін год.

— Так, нам тут вельмі добра. Мы атрымліваем глыбокія веды і, несумненна, вернемся ў Фінляндыю добрымі спецыялістамі, — гаворыць Лізавета

Хромава. А Ніна дадае:

— Усе мы марым працаваць у Рускай школе ў Хельсінкі. Пастраемся перадаць сваім будучым выхаванцам усе тыя веды, што атрымалі ў Савецкім Саюзе.

Нашы госці многа гаварылі аб Маскве, яе прыгожых праспектах і вуліцах, аб тэатрах, кіно, музеях, аб сваіх новых сябрах.

Г. ПАРОМЧЫК.

СПЯВАЕ ХОР КАЛЕДЖА ОБЕРЛІН

Беларускі тэатр юнага гледача днямі паказаў прэм'еру на п'есе Шэкспіра «Два веронцы». На здымках: сцэны са спектакля.

Фота Ул. Кітаса.

КУЛЬТУРА і МАСТАЦТВА

З далёкага штата Ахайо Злучаных Штатаў Амерыкі прыехалі ў нашу краіну паказаць сваё мастацтва маладыя харысты — студэнты Оберлінскага каледжа. Іх хор лічыцца адным з лепшых універсітэцкіх хораў ЗША. Кіруе гэтым выдатным калектывам прафесар Роберт Фаунтэн.

Трапяткое і свежае адчуванне, умненне надзвычай тонка і выразна раскрываць багацце чалавечых переживанняў — вось што ў першую чаргу ўразіла мінскіх слухачоў у спяванні хору. Тонкая, адухоўленая музычнасць і гнуткі, дасканалы малюнак дэталей вызначаюць інтэрпрэтацыі Р. Фаунтэна. Выкананне маладзёжнага хору захаллае высокім прафесійна-майстэрствам, чысцінёй і дакладнасцю акампанымента спявання.

Увесь рэпертуар, уключаючы самыя складаныя шматголосныя творы, амерыканскі хор спявае напам'яць. Прычым, спявае на той мове, на якой напісан тэкст вакальнага твора (лацінскай, нямецкай, французскай, італьянскай, іспанскай, рускай і англійскай). Рэпертуар хору цікавы і шырокі па творчаму дыяпазону. Ён уключае творы, якія ахопліваюць пяць стагоддзяў: ад класікі XVI стагоддзя, хораў Палестрыны, Арланда Ласа, Томаса Марлі да кантаты І. С. Баха і імшы Моцарта; ад лірычных хораў Брамса, Чайкоўскага («На чавала марка залатая») і Дэбюсі — да арыгінальных твораў амерыканскіх кампазітараў Ч. Айвза, Р. Томпсона, А. Копленда, С. Барбера і іншых. З вялікім поспехам выконваюць гошці і народныя песні — цудоўныя негрыянскія спірычуэлс і рускія песні «Бывай, радасць» і «Свеціць месяц», відаць, спецыяльна падрыхтаваныя перад паездкай на гастролі ў Савецкі Саюз. Хоць, напрыклад, выкананне нашай песні «Свеціць месяц» далёкае ад яе сапраўднага характару і забянае сваёй стараннасцю, аднак краінае само спяванне маладых амерыканцаў на рускай мове, іх беражлівая адносіны да рускага тэксту і музыкі.

Рэпертуар Оберлінскага студэнцкага хору і яго тонкая адухоўленая выканаўчая манера сімптаматычныя на сённяшні дзень, сугучныя з агульным паглыбленнем псіхалагічнай выразнасці сучаснага мастацтва. У сваіх творчых пошуках Р. Фаунтэн далёка не адзінока. Але гэта зусім не выключае свежасці і яркасці яго хору. У музычным жыцці Мінска канцэрты Оберлінскага харавога ансамбля — цікавая падзея, значная сваёй высокай мастацкай каштоўнасцю.

Л. БЕРГЕР.

ЦІКАВАЯ ВЫСТАЎКА

У Маскве, у залах Усесаюзнай Дзяржаўнай бібліятэкі імя Леніна, адкрыта выстаўка кнігі, прысвечаная 400-годдзю рускага кнігадрукавання. Тут багата прадстаўлены кнігі, надрукаваныя Іванам Фёдаравым у Маскве, Заблудаве, Астрогу і Львове, а таксама кнігі, надрукаваныя славянскімі першадрукарамі — Феолам у Кракаве, Макарыем у Чорнагорыі, а затым і ў Румыніі, Георгіем-Францішкам Скарыноў у Празе і Вільні.

На выстаўцы глядаць бацьць рэдкія кнігі дарэвалюцыйных часоў, кнігі, выдадзеныя савецкімі выдавецтвамі з 1917 па 1964 год. Асобная зала адведзена кнігам, перакладзеным на рускую мову з моваў народаў Савецкага Саюза.

На выстаўцы дэманструюцца кнігі многіх беларускіх пісьменнікаў, перакладзеныя на рускую мову.

Наведвальнікі выстаўкі, напрыклад, дазнаюцца, што творы Янкі Купалы за гады Савецкай улады надрукаваны ў 4 135 000 экзэмплярах на 18 мовах народаў СССР, творы Якуба Коласа надрукаваны ў колькасці 2 898 000 экзэмпляраў на 16 мовах, творы Пятруся Броўкі — у 1 675 000 экзэмплярах на 9 мовах, творы Змітрака Бядулі — у 1 545 000 экзэмплярах на 7 мовах.

На выстаўцы багата прадстаўлена кніжная графіка, плакаты, выдавецкія знакі. Яна нарыстаецца вялікім поспехам у маскоўскага гледача.

І. БАРАШКА.

Канферэнцыя па гандлю ў Жэневе

ГАНДЛЯВАЦЬ—ЗНАЧЫЦЬ СЯБРАВАЦЬ

У Жэневе адбываецца адна з найбольш важных міжнародных нарад — Канферэнцыя ААН па гандлю і развіццю. За сталом перагавораў сядзяць прадстаўнікі больш ста дваццаці дзяржаў, якія з'ехаліся з усіх кантынентаў зямнога шара. На парадку дня канферэнцыі наспеўшыя пытанні далейшага развіцця міжнароднага гандлю, расшырэння эканамічнага супрацоўніцтва паміж краінамі.

Скліканне Канферэнцыі ААН па гандлю і развіццю — вялікая перамога палітыкі мірнага суіснавання дзяржаў з рознымі сацыяльнымі сістэмамі. Як вядома, Савецкі ўрад выступіў ініцыятарам склікання Жэнеўскай канферэнцыі. Гэта ініцыятыва сустрэла актыўную падтрымку сацыялістычных краін, маладых дзяржаў Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі, многіх прадстаўнікоў дзелавых колаў капіталістычных краін.

Умацаванне дзелавых сувязей з іншымі краінамі — адзін з важных прычынаў знешняй палітыкі Савецкага Саюза. З першых жа год існавання Савецкай дзяржавы Ул. І. Ленін падкрэсліваў неабходнасць устанавлення ўсебаковых эканамічных кантактаў паміж дзяржавамі з рознымі сацыяльнымі сістэмамі. У гутарцы з амерыканскім карэспандэнтам Л. Эйрам у 1920 годзе Ул. І. Ленін гаварыў: «Я не бачу ніякіх прычын, чаму такая сацыялістычная дзяржава, як наша, не можа мець неабмежаваныя дзелавыя адносіны з капіталістычнымі краінамі».

Міжнародны гандаль — выпрабаваны стагоддзямі сродак умацавання міру. Таму Савецкі Саюз з кожным годам расшырае свае ганд-

лёвыя і эканамічныя сувязі з іншымі дзяржавамі. Цяпер наша краіна падтрымлівае гандлёвыя адносіны больш чым з дзевяноста краінамі свету. Высокімі тэмпамі развіваецца наш знешні гандаль, яго аб'ём у мінулым годзе склаў 12,9 мільярда рублёў.

Адлюстраваннем таго вялікага значэння, якое Савецкі Саюз і іншыя сацыялістычныя краіны надаюць росту гандлёвых і эканамічных сувязей, з'явіліся «Прынцыпы міжнародных гандлёвых адносін і гандлёвай палітыкі», распаўсюджаныя ў ходзе падрыхтоўкі да канферэнцыі дэлегацыямі СССР, Польшчы і Чэхаславакіі ў якасці афіцыйнага дакумента ААН. У гэтым дакуменце выказаны галоўныя палажэнні, якія могуць легчы ў аснову гандлёвых адносін паміж краінамі: раўнапраўе, узаемная выгада, неўмяшанне ва ўнутраныя справы іншых краін.

Дакумент, прадстаўлены СССР, Польшчай і Чэхаславакіяй, сустрэў шырокі дабравольны водгук у афіцыйных і дзелавых колах многіх краін. Ён прадугледжвае стварэнне універсальнай міжнароднай гандлёвай арганізацыі, якая садзейнічала б аздараўленню становішча ў сусветным гандлі.

«Жэнева абудзіла вялікія надзеі», — пісала на днях перуанская газета «Экспрэса», выказваючы цікавасць многіх краін да маючай адбыцца канферэнцыі. Гэта цікавасць зразумелая, бо становішча ў сусветным гандлі, якое склалася ў нашы дні, выклікае сур'ёзную заклапочанасць маладых краін Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі, доля якіх у міжнародным гандлі з кожным годам зніжаецца. Іх імкнен-

не дабіцца эканамічнай незалежнасці знаходзіць поўнае разуменне і падтрымку ў сацыялістычных краін. Савецкі Саюз і іншыя сацыялістычныя дзяржавы аказваюць шырокую дапамогу краінам Азіі, Афрыкі, Лацінскай Амерыкі ў развіцці эканомікі, будаўніцтве буйных прамысловых аб'ектаў, стварэнні новых галін індустрыі. Цяпер пры садзеянні СССР у 23 краінах свету выдаецца будаўніцтва каля 500 прамысловых і іншых аб'ектаў.

Адной з надзеяных праблем далейшага развіцця міжнароднага гандлю і эканамічнага супрацоўніцтва з'яўляецца расшырэнне тавараабмену паміж сацыялістычнымі краінамі і краінамі Захаду. Сур'ёзнай перашкодай на шляху яе рашэння служыць палітыка раду заходніх дзяржаў, накіраваная на захаванне ў эканамічных адносінах паміж краінамі сацыялізма і Захадам атмасферы «халоднай вайны», штучных абмежаванняў і дыскрымінацыі.

Гандлёвыя шляхі паміж краінамі павінны быць ачышчаны — да такога вываду прыходзіць сёння і многія прадстаўнікі заходніх краін, якія ўсведамляюць, што дыскрымінацыйная гандлёвая палітыка Захаду ў адносінах да сацыялістычных краін наносіць непасрэдны ўрон эканоміцы саміх капіталістычных дзяржаў.

Народы ўскладаюць вялікія надзеі на Жэнеўскую канферэнцыю ААН па гандлю і развіццю. У поспеху яе работы зацікаўлены ўсе краіны, якія імкнуцца да ўмацавання эканамічных сувязей, далейшай разрады міжнароднай напружанасці, дабрабыту ўсяго чалавецтва.

Чарлі Мафуз дзякую

Гэта здарылася ноччу. У адзкім агенстве «Інфлоту» была атрымана радыёграма з амерыканскага судна «Эксірыя», які стаяў на знешнім рэйдзе. «Цяжка захварэў матрос Чарлі Мафуз, — паведамлялі з борта «Эксірыі», — патрэбна медыцынская дапамога».

Дыспетчар В. Ф. Залатухін і ўрач Г. Н. Папова праз некалькі хвілін былі ўжо на прычале. Іх чакаў буксір «Мартэнавец». Ноч выдалася ветраная, халодная. Штарміла. Некалькі разоў «Мартэнавец» спрабаваў падыйсці да борта амерыканскага судна, але беспаспяхова. Вельмі буйнымі былі хвалі. Усё ж маракі сумелі падыйсці да «Эксірыі». Урач і дыспетчар

узніліся на борт. Агледзеўшы Чарлі Мафуза, Галіна Мікалаеўна Папова хутка аказала яму першую дапамогу.

У спецыяльным ложку хворага апусцілі на палубу «Мартэнаўца» і даставілі ў бальніцу.

Загадчыца аддзялення Е. П. Дзімітрыева, медыцынскі персанал бальніцы зрабілі ўсё, каб выратаваць амерыканскага марака, якому лаграваў параліч. Цяпер хворы адчувае сябе добра.

— Я вельмі ўдзячны савецкім людзям, — гаворыць марака. — Дзякую.

Б. ДРУЖАЕУ.

У дакладзе на XXII з'ездзе Камуністычнай партыі «Аб Праграме Камуністычнай партыі Савецкага Саюза» М. С. Хрушчоў адзначаў, што ва ўмовах сацыялізма дзейнічаюць дзве ўзаемазвязаныя прагрэсіўныя тэндэнцыі ў нацыянальным пытанні. Па-першае, адбываецца бурнае і ўсебаковае развіццё кожнай нацыі, расшыраюцца правы саюзных і аўтаномных рэспублік. Па-другое, ідзе ўсё большае збліжэнне сацыялістычных нацый. Але паміж гэтымі тэндэнцыямі няма ніякіх супярэчнасцей. Наадварот, яны поўнасцю спалучаюцца і дапаўняюць адна адну. І ў далейшым партыя мае намер працягваць усебаковае развіццё эканомікі і культуры ўсіх савецкіх нацый і народнасцей, забяспечваючы іх усё больш цеснае брацкае супрацоўніцтва і ўзаемадапамогу, згуртаванне і збліжэнне ва ўсіх галінах жыцця.

Сумесная барацьба брацкіх народаў СССР за камунізм з немінучасцю вя-

дзе да далейшага збліжэння нацый, дасягнення іх поўнага адзінства, што абумоўлівае паступовае сціранне нацыянальных адрозненняў. На базе сцірання межаў паміж класамі і развіцця камуністычных грамадскіх адносін будуць выпрацоўвацца агульныя камуністычныя рысы іх культуры, маралі і быту, яшчэ больш узмоцніцца сацыяльная аднароднасць нацый.

Ва ўмовах будаўніцтва камунізма ўсё больш будуць траціць былое значэнне граніцы паміж рэспублікамі. Эканамічнае супрацоўніцтва сацыялістычных нацый будзе і ў далейшым адбывацца на аснове роўнага ўдзелу ў вытворчасці і размеркаванні. Правільная эканамічная палітыка з'яўляецца важнейшым сродкам ўмацавання супрацоўніцтва і збліжэння нацый. Праграма КПСС прадугледжвае комплекснае развіццё і спецыялізацыю гаспадаркі саюзных рэспублік. Эканоміка кожнай з іх будзе і ў далейшым развівацца як неад'емная частка адзінай эканомікі ўсяго Саюза. Узмацняецца абмен матэрыяль-

нымі і духоўнымі багаццямі паміж народамі, працэс збліжэння нацыянальных культур, у аснове якіх ляжыць адзіны сацыялістычны і камуністычны змест. Шырокі размах камуністычнага будаўніцтва і новыя перамогі ідэалогіі камунізма ўзбагачаюць сацыялістычную па зместу, нацыянальную па форме культуру народаў СССР, што выклікае змены нацыянальных форм. Нацыянальная форма развіваецца ў інтэрнацыянальную форму культуры, якая найбольш адпавядае сацыялістычнаму і камуністычнаму зместу.

Такім чынам, працэс паступовага «размывання» нацыянальных перагародак, узмацненне перамяшчэння і змешвання народаў, сціранне нацыянальных асаблівасцей, зжыванне нацыянальнай абмежаванасці, старых звычаяў і нормаў, выхаванне ў савецкіх людзях пачуцця адзінай сям'і, узаемапранікненне і ўзаемаўзбагачэнне культур — усё гэта азначае збліжэнне народаў і ства-

рае спрыяльныя прадумовы для будучага зліцця нацый.

Ул. І. Ленін прадбачыў, што сацыялізм прынясе абсалютную ліквідацыю нацыянальных трэнняў, створыць умовы для паскоранага збліжэння і зліцця нацый. Разглядаючы гэтыя паняцці як немінучы і занадмерны працэс, Ул. І. Ленін ставіў іх побач і не ўзводзіў паміж імі ніякіх перагародак. Разам з тым ён указаў, што нацыянальны адрозненні будуць захоўвацца яшчэ вельмі доўга і пасля перамогі сацыялізма ва ўсіх краінах. «У ходзе разгорнутага будаўніцтва камунізма, — падкрэсліваў на XXII з'ездзе КПСС М. С. Хрушчоў, — будзе дасягнута поўнае адзінства нацый. Але і пасля таго, як камунізм у асноўным будзе пабудаваны, заўчасна будзе дэклараваць аб зліцці нацый». Марксізм-ленінізм вучыць, што поўнае знікненне нацыянальных адрозненняў звязана са зліццём нацый і нацыянальных моваў, і яно адбудзецца паступова ў камуністычным грамадстве.

П. ЛЕВАНОВІЧ.

СПРЫЯЛЬНЫЯ ВЫНІКІ

РЭЙК'ЯВІК. Газета «Альцідубладзід», паведамляючы даныя фізічнага інстытута пры Рэйк'явікім універсітэце аб узроўню радыяактыўнасці ў раёне Ісландыі, адзначае, што радыяактыўнасць хутка змяншаецца з таго часу, як увайшоў у сілу Маскоўскі дагавор аб забароне ядзерных выпрабаванняў. На думку аднаго з ісландскіх фізікаў, к восені гэтага года ўзровень радыяактыўнасці знізіцца тут прыкладна да адной сотай часткі сярэдняга ўзроўню, які назіраўся ў 1962 годзе.

НА ЛЯЧЭННЕ Ў МАСКВУ

БУДАПЕШТ. Будапешцкія піянеры з кветкамі сустрэлі на Ферыхедзскім аэрадроме 11-гадовага афіяніна Крыстаса Савінаса. Яго шлях ляжыць далей у Маскву, дзе хлопчыка чакаюць савецкія ўрачы.

Крыстас Савінас цяжка хворы — у яго слабае сэрца. Пяцера братаў і сяцёр, хворы бацька і маці жывуць за мізэрны заробтак старэйшага

КАМПАНІІ НАЦЫЯНАЛІЗАВАНЫ

КАІР. Тут апублікаваны дэкрэт прэзідэнта ААР Насера аб нацыяналізацыі кампаній «Шэл ойл компани оф Іджыпшт» і «Англа-Іджыпшн ойл філдс», паведамляе агенства МЕН.

Кантрольныя пакеты акцыяў абедзвюх кампаній і раней належалі ўраду ААН.

Чыгунка Камышлы — Латакія

У Сірыйскай Арабскай Рэспубліцы з дапамогай Савецкага Саюза будзе пабудавана чыгунка Камышлы — Алепа — порт Латакія.

— Савецкія спецыялісты, — паведаміў карэспандэнту ТАСС галоўны інжынер праекта Р. І. Майсееў, — закончылі складанне праектнага задання новай магістралі.

Урад Сірыйскай Арабскай Рэспублікі лічыць, што чыгунка — буйнейшая пасля Асуанскай плаціны будоўля ў арабскіх краінах.

ЯК ХАВАЮЦЬ КАНЦЫ Ў ВАДУ

Бернхард Боне — у Пауднёвай Амерыцы

У сярэдзіне мінулага тыдня ў следчай турме заходнегерманскага горада Буцбах скончыў жыццё самагубствам прафесар доктар Вернер Хейдэ, кіраўнік гітлераўскай праграмы масавага знішчэння хворых людзей. За дзень да гэтага з акна восьмага паверха ў Кёльне вынінуўся бліжэйшы памочнік Хейдэ — Фрыдрых Цільман.

Яны павінны былі з'явіцца перад судом па справе аб масавых забойствах у перыяд гітлераўскага гаспадарання. Пракуратура Лімбурга, якая вяла следства, падрыхтавала 84 тысячы старонак матэрыялаў.

І вось цяпер, калі Хейдэ і Цільман мёртвыя, а трэці абвінавачаны Бернхард Боне хаваецца ў Пауднёвай Амерыцы, на лаве падушдзінных засадаў толькі трэццеступенная асоба — доктар Хэфельман.

Хейдэ быў вялікай фігурай у трэцім райху. Гэты штандартенфюрэр СС па загаду Гітлера адправіў на смерць больш ста тысяч ні ў чым не вінаватых цяжкахворых і знясіленых у канцлагерах.

За свае злачынствы Хейдэ павінен быў яшчэ ў 1947

годзе трымаць адказ перад саюзніцкім судом. Аднак пры таямнічых абставінах яму разам з лейб-медыкам Гітлера Брандтам удалося ўцячы.

У 1948 годзе Хейдэ пад імем доктара Завадэ з'явіўся ў Фленсбургу. Месца эксперта пры зямельным сацыяльным судзе яго вельмі задавальняла. Гэта праца прынесла яму звыш 300 тысяч марак, на якія ён набыў віду, некалькі аўтамабіляў, аплачваў вучобу сваіх сыноў і нават дапамагаў жонцы, якая выдавала сябе за ўдаву.

Урэшце рэшт стала вядома, хто хаваецца пад імем доктара Завадэ. І Хейдэ быў арыштаваны ў Франкфурце-на-Майне, па дарозе за мяжу. Пры арышце ён заявіў, што, калі пачне даваць паказанні, многім у Боне не паздаровіцца.

І вось 4 верасня нехта даволі няўдала паспрабаваў сілком вызваліць Хейдэ з турмы ў Лімбургу. Яго пераводзяць у Буцбах, дзе ў вязня часта знаходзілі таблеткі з атрутай. А 13 лютага Хейдэ выкарыстаў рэмень, які насуперак агульнапрынятым правілам нейкім чынам аказаўся ў яго.

У клубе «медных касак»

— Мы вырашылі падтрымаць мір... узброены да зубоў...

«Ю. Э. ньюс». Нью-Йорк.

Вас шукаюць і чакаюць сваякі

Дарагая рэдакцыя! Дапамажыце мне знайсці сына ЯКІМОВІЧА Дзмітрыя Вікенцьевіча. У час вайны ён быў на Прыбалтыйскім фронце. Спачатку я атрымлівала ад яго пісьмы, потым яны перасталі прыходзіць. Пасля вайны я не знайшла сына ні ў спісах забітых, ні ў спісах прапаўшых без вестак.

Калі хто чуў што-небудзь аб маім сыне, вельмі прашу напісаць мне. Я жыву ў вёсцы Ласіца Казлоўшчынскага сельсавета Пастаўскага раёна Віцебскай вобласці.

Антаніна Міхайлаўна ЯКІМОВІЧ.

МАРЫНІЧА Васіля Кузьміча, які нарадзіўся ў 1926 годзе ў вёсцы Чыжэвічы Любанскага раёна (былы Старобінскі) Мінскай вобласці шукае сястра МАРЫНІЧА Вера Кузьмінчна. Яна жыве па адрасу: Мінская вобласць, Любанскі раён, Нова-Церушыноўскі с/с, вёска Чырвоны Бераг.

ДАЛЁКА АД ГОМЕЛЯ МОРА

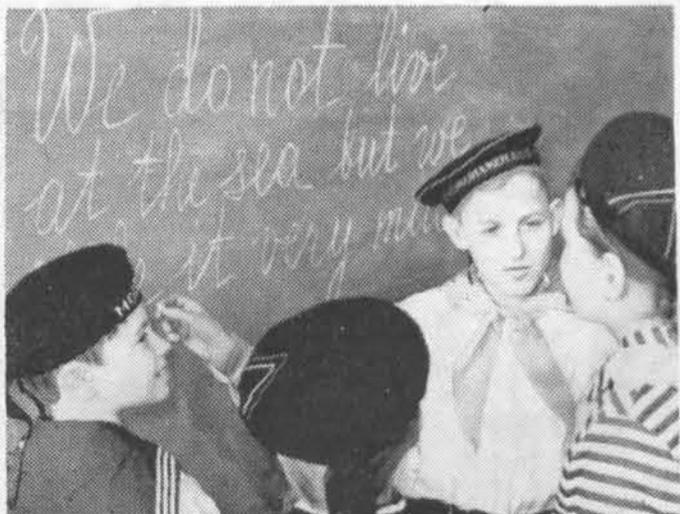
Клуб «Марская хваля» стварылі ў сябе піянеры 5-га «А» класа Гомельскай 8-гадовай школы № 3. Боцманам клуба выбралі старшынню савета атрада Наташу Дрымаль (здымак злева).

Сапраўдныя маракі абавязкова спяваюць пад баян марскія песні. І рэбяткі вельмі задаволены сваім баяністам Валодзем Войцэнкам.

І ўжо вядома, сапраўдныя маракі цудоўна ведаюць замежныя мовы. Члены клуба з захапленнем вывучаюць англійскую мову.

Толя Канюхевіч піша па-англійску: «Мы не жывем ля мора, але мы вельмі любім мора».

Фота Ч. Мезіна.

Ю. АЛЁШЫН.

МОСТ З «КРЫЛАТАГА МЕТАЛУ»

Спытайце любога чалавека, якое слова перш-наперш прыходзіць яму на памяць, калі ён чуе назву металу: «алюміній». Дзевяць з дзесяці вам адкажуць: «самалёт». І наўрад ці хоць адзін са ста скажа: «мост». Дзіўнага тут нічога няма. Такое спалучэнне слоў — алюміній і мост — яшчэ, бадай, ніхто не чуў, бо масты заўсёды рабілі са сталі.

Гэтай зімой на аўтамагістралі Масква—Мінск цераз рэчку Азёрну перакінуўся новы мост. Упершыню ў нашай краіне ён цалкам зроблены з алюмінію.

ЛЯМПАЧКА І ІГОЛКА

— Лямпачка кішэняга ліхтарыка—гігант? Ну, гэта, напэўна, жарг.

— Не, не жарг,—адказваюць канструктары электронных машын.—Такая лямпачка здаецца маленькай, калі яна адна. А вось паспрабуйце некалькі соцень іх устанавіць на пульце кіравання, тады ўбачыце, якіх памераў ён будзе.

Праблему стварэння малагабарытных электронных лямпачак паспяхова вырашылі інжынеры Мардоўскага дзяржаўнага інстытута крыніц святла. Яны распрацавалі мадэль мікраскапічных электралямпачак. Дастаткова сказаць, што новыя лямпачкі сва-

бодна праходзяць праз вушкі іголки. Яны патрабуюць вельмі мала электрычнасці, а святла даюць столькі, што іх добра відаць нават пры дзённым святле. Сігнальныя прылады і пульты кіравання, зробленыя з выкарыстаннем такіх лямпачак, змяншаюцца ў некалькі разоў.

ХІМІЯ І ПАВЕТРА

Па вуліцы бясконцай чарадой праносяцца імклівыя аўтамабілі. У паветры стаіць моцны пах згарэлага бензіну. Акрамя гэтага, кожная машына пакінула некаторую колькасць вокісу вугляроду—так звананага чаднага газу.

Як жа пазбавіцца ад яго, як ачысціць паветра вуліц нашых гарадоў? Над гэтай задачай ужо даўно працуюць канструктары аўтамабіляў, імкнучыся стварыць рухавікі, у якіх працэс згарання паліва адбываўся б без утварэння чаднага газу.

Гэтай жа праблемай заняліся і хімікі. І атрымалі перамогу. Яны стварылі спецыяльны каталізатар, які акісляе чадны газ—прышчэпляе да кожнай малекулы вокісу вугляроду атам кіслароду. Для гэтага не трэба перарабляць рухавік. Варта толькі ўставіць у глушыцель рухавіка сетку, запоўненую «гаршчынам» каталізатара, і ўсё чадны газ, які раней вылятаў у паветра, ператворыцца ў бяшкодны вуглякіслы газ, які расліны ператвораць у кісларод.

— Калі ты не будзеш слухаць маці, я надзяру табе вышы.

Малюнак В. Драгаліна.

— Вадаплаўныя — па хатах!

Зайздрасць. Малюнак Н. Лежынова.

Па выніках выступленняў у чэмпіянаце і Кубку краіны, у гульніх на Кубак Еўропы і адборачных алімпійскіх сустрэчах прэзідыум Федэрацыі футбола СССР зацвердзіў спіс 33-х лепшых футбалістаў 1963 года. У лік нацыйных увайшлі і ігракі мінскага «Дынама» Міхаіл Мустыгін і Эдуард Малафееў.

ВЫСОКІ ВЫНІК

На спаборніцтвах па лёгкай атлетыцы ў Ленінградзе ў штурханні ядра сярод жанчын прыняла ўдзел рэкардсменка Беларусі, майстар спорту Марыя Верамейчык. Першы старт у гэтым сезоне быў для яе ўдалы. Яна штурхнула снарад на 15 метраў 43 сантыметры. Гэты вынік не толькі вышэйшы за норму майстра спорту, але і з'яўляецца новым вышэйшым рэспубліканскім дасягненнем.

ПЕРШЫЯ ГАЛЫ

У Тбілісі ва ўрачыстай абстаноўцы ўзняў сцяг XXVI чэмпіянату краіны па футболе. Першы матч сезона паміж дынамаўцамі Мінска і яраслаўскім «Шыннікам» закончыўся ўнічыю — 1:1.

ПЛАНКА ПАДЫМАЕЦЦА УСЕ ВЫШЭЙ

Радуюць сваімі вынікамі сёлета шаставікі. Побач з дарослымі паліпаюць свае дасягненні і юныя скакуны. На першынстве вуні Мінска выхаванец заслужанага майстра спорту Уладзіміра Булатава Аляксандр Глыбоўскі пераадолеў планку ў скачках з шастом на вышыні 3 метры 80 сантыметраў. Гэта на 5 сантыметраў вышэй за ранейшае рэспубліканскае дасягненне.

ПАД ЧУЖЫМ ІМЕМ

(Пачатак на 5-й стар.)

ад болю. У кастрычніку ён дабраўся да дому і хутка паступіў на работу ў створаную немцамі абшчыну на базе калгаса «Запаветы Ільіча».

Вясной 1942 года Клімовіч добраахвотна ўступіў у створаную немцамі паліцыю. Ён даў прадстаўніку парэцкай паліцыі Волк-Леановічу пісьмовае абавязацельства, атрымаў баявую вінтоўку і паліцэйскую павязку. З таго часу ён пачаў штомесяц атрымліваць грашовую ўзнагароду ў суме 150 рублёў, паек і спіртныя напіткі.

Іосіфу Клімовічу, мабыць, спадабалася новая работа, і ён не прычыў, калі ў тую ж паліцыю ўступіў яго малодшы брат Фёдар. Разам з Клімовічам надзелі паліцэйскія павязкі браты Сапожнікавы, Сцяпан Падружа і Клімінаў. Браты Клімовічы старанна неслі ахоўную службу, удзельнічалі ў працосванні лясных масіваў з мэтай захопу партызан, затрымлівалі і канваіравалі «падазроных» савецкіх грамадзян у паліцыю.

Калі лінія фронту пачала набліжацца да беларускай зямлі, Клімовіч разам з іншымі паліцэйскімі збег у Мінскую вобласць. Там з нядаўніх паліцэйскіх і іншых нямецкіх памагатых быў сфарміраваны 3-ці батальён аховы («ОД»). 24 лютага 1944 года Клімовіч даў клятву «на вернасць службы Гітлеру ў агульнай барацьбе супраць большавізму». Будучы салдатам гэтага батальёна, Клімовіч удзельнічаў у адной з карных аперацый супраць партызан. Цяпер устаноўлена, што браты Клімовічы і С. Падружа, хоць і беспаспяхова, але з асаблівай лютасцю са зброяй у руках праследавалі двух савецкіх разведчыкаў. Наогул, Іосіф Клімовіч быў дбайным паліцэйскім і не менш дбайным салдатам батальёна аховы.

У другой палове 1944 года Клімовіч добра зразумеў, што з яго становішча няма выйсця. Адчуваючы на сабе нянавісць і пагарду мясцовага насельніцтва, ён дзёрціраваў з нямецкай часткі і вярнуўся ў дом бацькоў. Там ён быў арыштаваны немцамі і вывезены ў Францыю, дзе зноў трапіў у лагер.

У маі 1945 года адзін з эшалонаў са зняволенымі савецкімі людзьмі перасек нашу дзяржаўную граніцу. Клімовіч, баючыся адказнасці за здраду Радзіме, зарэгістраваўся на імя свайго дваюроднага брата Аляксандра Пятровіча Навіцкага і хутка быў прызначаны ў рады Савецкай Арміі.

Астатнія чытач ужо ведае. Ішлі гады, але ў Навіцкім працягваў жыць Клімовіч са сваім страхам. Далёка на радзіме дажывала апошнія гады старая маці, вымушаная падтрымліваць сярод аднавяскоўцаў думку аб пагібелі свайго сына на фронце.

З гадамі страх і боязь расплаты за былое не знікалі. І аднойчы, нічога не сказаўшы жонцы, Клімовіч паехаў у Кастраму і расказаў там гісторыю свайёй здрады...

Так праз 18 год адбылася гэта яўка з павіннай. Клімовіч заявіў, што жыць па-ранейшаму не можа і гатовы неслі адказнасць за службу немцам. Сваю яўку ён растлумачыў жаданнем вызваліцца ад цяжкага грузу мінулага, які з кожным годам рабіўся ўсё больш і больш невыносным.

Клімовіч сказаў, што ён не ведаў аб існаванні Указа Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 17 верасня 1955 года. У гэтым Указе сказана, што Савецкі ўрад лічыць магчымым прымяніць амністыю ў адносінах тых савецкіх грамадзян, якія ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941—45 гг. па маладушнасці ці несвядомасці аказаліся ўцягнутымі ў супрацоўніцтва з акупантамі.

Улічваючы палажэнне гэтага Указа, а таксама добраахвотную яўку з павіннай, органы Савецкай улады вырашылі даць магчымасць Клімовічу працягваць працу ў Кастрамскім лягасе з тым, каб ён сумленнай і самаадданай працай выкупіў віну перад сваім народам. Цяпер Клімовіч афармляе дакументы на сваё сапраўднае імя і збіраецца з'ездзіць у водпуск да свайёй маці і іншых блізкіх у Беларусь.

Гісторыя гэтага чалавека прымушае задумацца аб многім. З таго далёкага лета сорок першага года Клімовіч гнаў па жыцці страх за сябе, за свой дабрабыт. І ён прыстасоўваўся, прыладжаўся, прыслужваўся, а потым хлусіў, хаваўся, таіўся. Ён дрыжэў за сваё жыццё. Ва семнаццацігадовы страх аказаўся лепшым пакараннем для гэтага чалавека.

І. ІЛЫНЫХ,
А. КАРАМЫШАЎ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС
Мінск, Ленінскі праспект, 77,
Дом друку.
Рэдакцыя газеты
«Голас Радзімы».

МАЙСТРЫ БЕЛАРУСКАЙ ФАТАГРАФІІ

Чытачы беларускіх газет побач з імёнамі пісьмэннікаў і журналістаў дойры ведаюць імёны фотакарэспандэнтаў У. Давыдава і У. Кітаса, Л. Пячкова і К. Якубовіча, У. Крука і П. Нікіціна і многа іншых. Без іх яркіх, цікавых фатаграфій не абыходзіцца ні адно перыядычнае выданне, іх творы экспануюцца на рэспубліканскіх і ўсесаюзных выстаўках. Сёння мы прапануем увазе чытачоў дзве мастацкія фатаграфіі.

Злева — фатаграфія Л. ПЯЧКОВІЧА «Вашу пціўку, таварыш падзіцель!».

Унізе — здымак У. КІТАСА «Мы з камуністычнай!».

